

Verkiezingsprogramma
PvdA Midden-Groningen
2018

Grenzen Doorbreken

Inhoud

Inleiding.....	3
Zorg en welzijn	4
Armoede en schuldhulpverlening.....	7
Jeugd en jongeren.....	9
Onderwijs	12
Gas-/zoutwinning c.a.	14
Leefbaarheid in buurten en dorpen.....	15
Sport/accommodaties (herstructurering)	17
Kunst en Cultuur	19
Duurzaamheid.....	21
Werk en economie.....	23
Dienstverlening/deregulering.....	25
Volkshuisvesting.....	26

Inleiding

Op **1 januari 2018** start een nieuw avontuur. De gemeenten Hogeveen, Sappemeer, Menterwolde en Slochteren vormen dan samen de **nieuwe gemeente Midden-Groningen**.

Ook voor de **PvdA** betekent dit een **nieuw begin**. Nieuwe mensen die elkaar ontmoeten en met elkaar samen voor resultaten gaan. En dat voor alle inwoners van Midden-Groningen.

Een nieuw avontuur zien sommigen als bedreigend, anderen zien zo'n nieuw avontuur vooral als kans. Een kans om dingen beter te doen. Zo ziet de **PvdA** de vorming van Midden-Groningen ook. Als kans om meer te doen voor mensen die het moeilijk hebben. Als **kans om voor meer werk te zorgen, meer mensen uit de armoede te helpen, om inwoners en ondernemers beter van dienst te zijn en om meer kansen te bieden in de aansluiting tussen onderwijs en werk.**

Om kansen te benutten moeten oplossingen buiten de bestaande kaders worden bedacht. Of dat nu de vicieuze cirkel waarin veel mensen die in armoede leven zich bevinden is, of de verantwoordingscultuur die de administratieve druk in de zorg onnodig groot maakt. De **PvdA** gaat voor het doorbreken van die cirkels en kaders.

Zonder andere groepen uit het oog te verliezen, ligt de nadruk in dit programma op de jeugd. Of het nu gaat om kinderen die zorg nodig hebben, goed onderwijs of de aansluiting tussen onderwijs en werk; **de jeugd heeft bij de PvdA de toekomst.**

Daarvoor zijn in ieder geval twee dingen belangrijk: de **juiste mensen op de juiste plek** en een **goed plan**. De **PvdA** is ervan overtuigd dat dit programma vele voorstellen bevat voor dat goede plan. Wij hopen dat dit programma samen met de mensen die het voor de **PvdA** in Midden-Groningen gaan doen de kiezer **voldoende vertrouwen in de toekomst** geeft om hun stem aan ons toe te vertrouwen.

Zorg en welzijn

Sociaal democratische waarden

Als het om ondersteuning, zorg en welzijn van mensen gaat, is een aantal waarden voor de PvdA van groot belang. In de zorg is het ons uitgangspunt dat deze **dichtbij, toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar** moet zijn. Mensen moeten vanuit vertrouwen een beroep kunnen doen op de zorg. Door de krimp en vergrijzing dreigt dat in Midden-Groningen steeds minder nabij te zijn.

Bij welzijn willen we **bescherming, zelfredzaamheid, participatie, zorg voor elkaar en sociale samenhang** realiseren. Dat doen we door vroegtijdig problemen van burgers en samenleving te signaleren, te benoemen en op te lossen. Dit is in belangrijke mate **preventief**. Met maatregelen als de bestrijding van eenzaamheid, het tegengaan van schooluitval, het verminderen van verloedering in buurten en wijken voorkomen we dat problemen verergeren en er later zwaardere hulp of zorg moet worden ingezet.

In zorg en welzijn gaat het om **samenwerking en kwaliteit**, niet om concurrentie. De dialoog met mensen die hulp nodig hebben, het sturen op verbeteringen van de gezondheid en doelmatige besteding van de middelen staan voorop.

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen zijn niet acceptabel. In een welvarend land als Nederland komen (sociaaleconomische) gezondheidsverschillen voor en deze nemen eerder toe dan af. Het is aangetoond dat mensen met een lage opleiding en een laag inkomen zeven à acht jaar eerder overlijden en vijftien jaar in minder goede gezondheid leven. Een van de gebieden waarvan dit bekend is betreft de Veenkoloniën, waartoe ook Menterwolde en Hoogezand-Sappemeer behoren. Oud PvdA-Tweede Kamerlid Agnes Wolbert heeft gezorgd dat er meer focus op dit gebied komt én dat er voor acht jaar tien miljoen euro beschikbaar is om te werken aan het **verbeteren van de gezondheid van mensen met een lage sociaaleconomische status**.

In samenwerking met de zorgverzekeraars pakken we die verschillen aan. We hebben daar gezamenlijke belangen én mogelijkheden bij. **Preventieve activiteiten** leveren op termijn besparingen op. Het rendement van deze activiteiten investeren we weer in de wijk, het dorp en haar bewoners.

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen pakken we aan door in te zetten op een **gezonde leefstijl** en het bevorderen van bijvoorbeeld gezond eten, bewegen, de aanpak van obesitas en stoppen met roken. Wij doen dit in een vroeg stadium en vooral bij opgroeiende kinderen en in het onderwijs.

Wij leren kinderen van jongs af aan hoe belangrijk gezond eten is. Het doel van het programma “Kans voor de Veenkoloniën” is een duurzame verandering te realiseren in de leefsituatie (en de gezondheid) die zoveel mogelijk door inwoners zelf op gang wordt gebracht en gehouden. Wij willen aansluiten bij bestaande initiatieven van inwoners om de doelen van het programma “Kans voor de Veenkoloniën” te realiseren.

Eenzaamheid

Daarnaast is eenzaamheid een groot probleem in onze samenleving. In een **zorgzame en inclusieve samenleving** kijken wij naar elkaar om en laten we eenzame mensen niet aan hun lot over. Eenzaamheid is er niet alleen onder ouderen. Jongeren die voor het eerst zelfstandig wonen hebben hier ook vaak mee te maken. Wij bestrijden eenzaamheid door **ontmoetingsactiviteiten** te faciliteren.

Dementie

Nu de verwachting is dat er meer en meer mensen geraakt gaan worden door dementie is dit voor de PvdA een belangrijk aandachtspunt op het gebied van zorg.

Als PvdA willen we concreet dat:

- **maatwerk en persoonlijk contact** het uitgangspunt zijn voor onze zorg. Op die manier krijgen onze inwoners de zorg die zij nodig hebben.
- wij de oprichting van **kleinschalige wooninitiatieven en zorgcoöperaties** die ook toegankelijk zijn voor mensen met lage inkomens willen faciliteren en ondersteunen. We zijn hierbij voorstander van het mengen van doelgroepen als jeugd, ouderen en mindervaliden en van samenwerkingen met partijen als de Novo.
- **samenwerken** op het gebied van zorg verder wordt uitgebreid. In de samenwerking zijn huisartsen en andere eerstelijnsinstellingen betrokken, de wijkverpleegkundigen maken deel uit van de sociale teams. De samenwerking tussen de eerste en tweedelijnszorg (de “anderhalvelijnszorg”) wordt versterkt.
- wij afspraken maken met de zorgverzekeraars over de beschikbaarheid van de **wijkverpleegkundige** voor een samenwerking met het sociale team en de daarbij behorende taken.
- het **aanvragen van zorg** zo eenvoudig mogelijk wordt gemaakt. Dat kan via de huisarts, het sociaal team of op een andere manier.
- het voor elke inwoner **duidelijk is bij wie je terecht kunt** met welk probleem of ondersteuningsvraag.
- wij de **stopwatchcultuur in de zorg verder bestrijden**. Wij besteden de zorg niet aan op basis van alleen de prijs. In de aanbestedingen stellen we eisen aan kwaliteit, goed werkgeverschap, het toepassen van cao’s, werken met vaste dienstverbanden, medezeggenschap van cliënten en mantelzorgers en persoonlijk contact. Wij passen de code ‘verantwoord marktgedrag thuisondersteuning’ toe.
- in de **aanbestedingseisen** ook eisen worden opgenomen ten aanzien van de **verdeling van geld** dat naar de directe uitvoering gaat en geld dat bestemd is voor de overhead van instellingen.

- we eisen stellen aan **transparantie van de zorginstellingen**. Niet alleen op het gebied van financiën, maar juist ook met betrekking tot de samenwerkingsbereidheid, de tevredenheid van cliënten en medewerkers en het hanteren van de Wet normering topinkomens.
- **zorg betaalbaar moet zijn**. De eigen bijdrage in de Wmo geldt alleen voor mensen met een inkomen dat hoger ligt dan 130% van het minimumloon en kan niet meer zijn dan de kostprijs van een voorziening of dienst.
- wij aandacht hebben voor **mantelzorg(ers)** en de situatie waarin zij zich bevinden. Het mantelzorgcompliment moet blijven, maar is niet voldoende. Daar waar mogelijk bieden we ondersteuning aan mantelzorgers.
- **welzijnsmedewerkers en -vrijwilligers** de ogen en oren in de dorpen en de wijken zijn. Wij investeren in menskracht om de kennis over de wijk op orde te houden, om te kunnen signaleren wanneer problemen achter de voordeur de veiligheid van mensen bedreigen, om mensen te verbinden en groepen aan elkaar te verbinden. Dat betekent ook dat er outreachend (activerend, verbindend, proactief) gewerkt moet worden. Dat kan bijvoorbeeld met straatcoaches en opbouwwerkers, zodat mensen in kwetsbare groepen en wijken weer vertrouwen in elkaar en in de overheid krijgen.
- in zorg en welzijn altijd gewerkt wordt aan het **versterken van mensen**. We helpen mensen optimaal gebruik te maken van hun talenten en capaciteiten, zodat zij naar vermogen zo zelfstandig mogelijk door het leven kunnen gaan.
- alle buurtwerkers, wijkverpleegkundigen en leden van het **sociaal team** een **onafhankelijke rol** krijgen. Zij zijn geen verlengstuk van de overheid, maar wel een belangrijke **schakel met de overheid**. Zij functioneren zelfstandig binnen het netwerk zonder last of ruggespraak van hun moederorganisatie. Zo kunnen buurtwerkers, wijkverpleegkundigen en andere leden van het sociaal team beter signaleren en werken.
- we waken voor **overbelasting** van de samenleving en/of individuen doordat we erkennen dat er een grens is aan de eigen kracht en mogelijkheden.

Armoede en schuldhulpverlening

Armoede leidt tot een **sociaal en maatschappelijk isolement**. De stijgingen van de woonlasten en zorgkosten hebben gezorgd voor een sterke toename van het aantal aanvragen voor **schuldhulpverlening**. Vooral het feit dat landelijk één op de negen **kinderen** opgroeit in armoede is voor de **PvdA** niet aanvaardbaar. In onze gemeente groeit bijna 1 op 6 kinderen in armoede op. Dan hebben we het over meer dan 2.000 kinderen. Opgroeien in armoede staat **ontwikkelingskansen** in de weg. Als er geen geld is, kan je niet deelnemen aan de muzikles, de sportclub, het schoolreisje of een verjaardagsfeestje. Daarom maken wij ons hard voor een goede aanpak van armoede. Dit heeft al geleid tot overeenkomsten met diverse instellingen die een aanbod hebben ontwikkeld gericht op het aanpakken en bestrijden van armoede.

Een goede **schuldhulpverlening** is een belangrijk middel in die aanpak van armoede. Schulden leiden in de regel tot meer schulden. Je hebt immers inkomen nodig om je schulden te kunnen betalen en vaak was het wegvallen van het inkomen de oorzaak voor het ontstaan van schulden. Wij willen deze **vicieuze cirkel** doorbreken. Gezinnen en andere mensen met problematische schulden **helpen** we, zonder hun verantwoordelijkheid over te nemen, maar wel **zo laagdrempelig en slagvaardig mogelijk**. Verder vormen **jongeren** die voor het eerst zelfstandig wonen een aandachtsgroep.

Waar nodig bezien we de schuldproblematiek in **samenhang** met eventuele andere problematiek. Het sociaal team heeft hierin een belangrijke rol.

Voor de **PvdA** betekent dit dat:

- we ons gemeentelijk **armoedebeleid voortzetten** met specifieke aandacht voor **kinderen** die opgroeien in armoede. Elk kind moet mee kunnen doen: met sport, de schoolreis, cultuur, verjaardagen, goede kleding.
- we om deze kinderen te bereiken de samenwerking met organisaties zoals het **jeugdcultuurfonds** en het **jeugdsportfonds** continueren.
- kinderen nooit **de dupe** mogen worden van ouders, die schulden hebben. Ook niet als deze ouders hardleers zijn en ondanks hulp toch weer schulden aangaan.
- wij door **vroegsignalering** in samenwerking en samenhang met corporaties en de sociale teams maximaal inzetten op het **voorkomen** van problematische schuldproblematiek.
- in ons armoedebeleid ook aandacht is voor **werkende armen, stapelaars van inkomens, arme ouderen en alleenstaanden**.
- er speciale schuldhulpverleningsprogramma's komen voor **laaggeletterden**. Op die manier kunnen zij op eigen kracht voldoen aan de zo eenvoudig mogelijk gehouden voorwaarden van de schuldhulpverlening.
- de **toegang** tot de schuldhulpverlening voor iedereen wordt vereenvoudigd.
- wij alleen werken met bewindvoerders die voldoen aan het **keurmerk** bewindvoering.
- wij **vicieuze cirkels**, die ontstaan nadat iemand werkloos of dakloos is geworden, willen voorkomen en doorbreken.

- voor burgers die te maken hebben met problematische schulden **lessen** worden gegeven in financiële zelfredzaamheid.
- in samenwerking met het voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs we zorgen voor **lessen in financiële zelfredzaamheid**. Op die manier voorkomen we dat jongeren zich in de schulden steken.
- wij in de schuldhulpverlening **marktwerking afwijzen**.
- in onze gemeente de **voedselbank** ruimhartig wordt ondersteund, maar dat we willen dat er ook alles aan wordt gedaan om de voedselbank op termijn overbodig te maken.
- wij in het armoedebeleid niet alleen kijken naar het bruto-inkomen, maar ook naar het **besteedbaar inkomen** om verborgen armoede op te sporen en aan te pakken.
- **werken moet lonen**. Werken in plaats van een uitkering ontvangen mag niet een achteruitgang in inkomen betekenen. Wij staan voor een ruimhartig minimabeleid, met een **inkomensgrens van 130% van het bijstandsminimum**.
- het bestaan van het **kwijtscheldingsbeleid** voor afvalstoffen en waterschapsbelastingen voor minima nooit ter discussie kan worden gesteld.
- we investeren in **re-integratie en omscholing** om mensen weer richting werk te begeleiden.

Jeugd en jongeren

Afkomst en achtergrond lijken weer steeds meer de kansen in het leven te bepalen. De cijfers liegen er niet om. In Midden-Groningen groeit bijna 1 op de 6 kinderen op in armoede. Dat zijn meer dan 2.000 kinderen. Uiteraard is ieder kind dat opgroeit in armoede er één te veel. Daarnaast zitten veel te veel kinderen thuis omdat er voor hen geen plek in het reguliere onderwijs is.

Kinderen de **kansen bieden om hun talenten ongeacht hun afkomst en achtergrond te ontplooien**, is wat wij willen en wat wij doen. Daarom zetten we in op goede opvang, uitstekend onderwijs, leuke sportvoorzieningen, goede kindzorg en op een leven dat niet beheerst wordt door (materiële) zorgen. Wij maken ons zorgen om kinderen die opgroeien in armoede.

Onderwijs is de sleutel tot **persoonlijke ontwikkeling, voorspoed en welzijn**. Het ene kind ontwikkelt zich sneller dan het andere. Voor een gedeelte komt dat doordat talenten uiteenlopen. Een te groot gedeelte wordt echter bepaald door verschillen in sociaaleconomische achtergrond.

Gelukkig gaat het met de meeste kinderen goed. Zij groeien op in solide gezinnen, gaan naar school en vullen hun vrije tijd met vriendjes, sport en cultuur. Daarnaast zijn er kinderen die een **beetje hulp en zorg** nodig hebben. Vaak is dit tijdelijk, omdat het thuis of op school even wat minder gaat. En tot slot is er een kleine groep kinderen die echt **jeugdzorg** nodig hebben en soms te maken krijgen met de jeugdreclassering. Ondanks dat we met sterke preventie veel ernstige jeugdproblematiek kunnen voorkomen, zullen er altijd jongeren zijn, die intensieve vormen van jeugdhulp nodig hebben.

Te veel jeugd in Midden-Groningen zit in een slechte startpositie, er wordt hier meer dan landelijk gebruik gemaakt van de jeugdzorgvoorzieningen. Wij willen werken aan het **verbeteren van de aansluiting tussen preventie en de jeugdhulp**. Wij vinden dat binnen de jeugdzorg het kind, het gezin en de persoonlijke omgeving het uitgangspunt van de ondersteuning moet zijn. De ouders hebben daar idealiter de regie in, zeker wanneer er verschillende vormen van hulp en ondersteuning bij een kind en/of gezin noodzakelijk zijn. Maar waar het daar niet goed gaat moet er een goed werkend sociaal team klaar staan om te ondersteunen.

Voor de **PvdA** betekent dit op het gebied van jongeren, dat:

- we **ideeën** vanuit de jongeren zoveel mogelijk ondersteunen en faciliteren.
- we jongeren **actief betrekken** bij activiteiten en planvorming rondom voorzieningen en alle overige voor hun van belang zijnde onderwerpen.
- we zorgen dat jongeren in hun eigen leefomgeving een passende **eigen plek** hebben.
- we ouders en waar mogelijk de kinderen zelf betrekken bij alle onderdelen van het beleid. Daarvoor richten we, vergelijkbaar met de Wmo-raad, een **'Samen voor de Jeugdraad'** op.

- we zorgen voor **voldoende groen** (aangelegd en natuurlijk) en **speel- en beweegruimte** in de buurt voor kinderen. Hierbij hanteren we de Jantje Betonnorm dat 3% van het woongebied ingericht is als speelgebied. Bij het aanleggen van nieuwe wijken passen we deze norm zonder meer toe.
- we de **krachten met het bedrijfsleven bundelen** in het **regionaal arbeidsplatform**. Door bijvoorbeeld voldoende stage- en leerwerkplekken voor mbo-leerlingen te stimuleren. Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld.
- wij een plan van aanpak maken om **alcohol- en drugsmisbruik** onder jongeren te verminderen. Een drankkeet (zuipkeet) vraagt om een actieve inzet van de gemeente.
- **wangedrag** van kinderen en (groepen) jongeren aangepakt wordt. Niet alleen door stevig te handhaven, maar ook met zorg en ondersteuning.
- **'Samen op gezond gewicht'**. We betrekken scholen, kinderopvangorganisaties, huisartsen en jeugdgezondheidszorg bij de aanpak van overgewicht en het stimuleren van een gezonde levensstijl. Denk daarbij onder andere aan de gezonde school- en sportkantine.
- we **sporten** en het meedoen, **lid worden van sportverenigingen** stimuleren.

Voor de PvdA betekent dit op het gebied van jeugdzorg, dat:

- we op alle leeftijden tijdig **achterstanden signaleren en bestrijden**.
- het **Centrum voor Jeugd en Gezin** voor kinderen, jeugdigen en hun ouders de basis én verbindende schakel is tussen alle voorzieningen, zoals kinderopvangorganisaties, scholen, jeugdgezondheidszorg en huisartsen en kinderartsen.
- goede **samenwerking** tussen gemeente, verloskundigen, consultatiebureaus en scholen cruciaal is om aan **vroegsignalering** te kunnen doen. Zo kan de juiste zorg worden geboden.
- wij ervoor zorgen dat er **voldoende expertise** in de sociale teams is op het gebied van kindermishandeling, jeugd-GGZ en kinderen met een verstandelijke beperking.
- onze sociale teams de gezamenlijke ambitie hebben om **het belang van het opgroeiende kind centraal** te stellen boven het eigen instellings- of deelbelang.
- we de **preventieve jeugdzorg versterken** en de onderlinge samenwerking verbeteren. Jaarlijks stellen we gezamenlijk een **jaarplan 'Samen voor het kind'** op.
- wij ouders het recht geven op een familiegroepsplan, zodat zij zelf samen met hun netwerk de regie houden over de hulpverlening voor hun kind.
- **mee kunnen en mogen doen de norm is!** We ondersteunen kinderen en gezinnen, die op eigen financiële kracht onvoldoende middelen hebben om mee te doen met school, sport en cultuur. Ook hierin werken we samen met alle betrokken partijen. We kiezen voor een **positief jeugdbeleid**. Hierin gaan we uit van versterking van de eigen mogelijkheden van ouders en kinderen, een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid, ophouden met onnodige etikettering en waar mogelijk ontzorgen en normaliseren.
- om mogelijke problemen eerder te signaleren wordt ingezet op **integraal jeugdbeleid van -9 maanden tot 23 jaar**. Dit is dus inclusief de prenatale zorg.
- wij ervoor kiezen om jongeren die gebruik maken van jeugdzorg bij hun **18de verjaardag** niet in de steek te laten. Al vanaf hun 17de wordt samen met hen gewerkt aan een zorgvuldige overgang naar zelfstandigheid of naar blijvende zorg en ondersteuning. Zo nodig loopt de jeugdzorg door tot hun 23ste verjaardag.

- het uitgangspunt **één gezin, één regisseur en één ondersteuningsplan** is, dat vooral ook het plan van ouders en kinderen is. Alleen als de veiligheid en een gezond perspectief voor het kind of de jongere in het geding komt, wijken we daarvan af. Het gezin en de jongere zijn eigenaar van het zorgplan en worden ondersteund waar nodig.
- de gemeente verantwoordelijk is om de **samenwerking tussen aanbieders van jeugdzorg** te versterken. In samenwerkingsovereenkomsten worden hierover bindende afspraken vastgelegd.
- hulp en ondersteuning gericht zijn op het voorkomen van **escalatie** c.q. het uit de hand lopen van problemen en situaties.
- kinderen van ouders, die (psychisch) ziek of verslaafd zijn, kunnen rekenen op extra aandacht en bescherming.
- wanneer de veiligheid van kinderen in het geding is, er zorgvuldig maar ook adequaat wordt ingegrepen en er goede opvangvoorzieningen beschikbaar zijn.
- de **veiligheid van het kind voorop** staat. We staan achter het landelijk voorgeschreven werken met **meldcodes** voor het herkennen én melden van signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Professionals worden getraind op het herkennen van deze signalen en het daarop adequaat melden en acteren. We bevorderen het naleven van de meldcode door zorgverleners.
- we ervoor kiezen om ook **migrantenjongeren en hun gezinnen** te benaderen via de vrijwillige jeugdzorg. Het in een vroeg stadium signaleren van problemen, een gerichte ouderbenadering en specifieke preventieprogramma's zijn noodzakelijk om oververtegenwoordiging van migrantenjongeren in de jeugdgevangenissen te voorkomen.
- we de **weerbaarheid** van kinderen en gezinnen versterken door een integrale aanpak. Die is gericht op het voorkomen van alcohol- en drugsgebruik, pestgedrag op scholen en social media, seksueel misbruik en problemen bij een vechtscheiding.
- we ervoor kiezen om niet alleen via repressie, maar vooral met **preventie** probleemgedrag van jongeren aan te pakken.
- we preventie ook zien als langere en duurzamere hulpverlening ter voorkoming van **terugval**.
- in de aanpak van jongeren in probleemsituaties en/of met probleemgedrag altijd hun **toekomst centraal** staat.
- we **onzichtbare jongeren**, die niet op school zitten en niet werken, een gezicht geven. We laten ze niet los en voorkomen dat deze jongeren buiten beeld raken.

Onderwijs

De PvdA heeft zich de afgelopen jaren hard ingezet voor het onderwijs in onze gemeente: we wilden aan de ene kant minder scholen die meer te bieden zouden hebben, zoals een buurtfunctie en kinderopvang, maar aan de andere kant zo verantwoord mogelijk kleine scholen in een aantal dorpen behouden. Deze spreiding van scholen krijgt de komende jaren gestalte met de vorming van een aantal **integrale kindcentra** en het behoud van enkele **kleine scholen**.

We willen een **nauwe dialoog** onderhouden met de schoolbesturen, omdat onderwijs zo'n belangrijke sleutel is naar betere toekomstkansen voor kinderen, die zoveel kinderen in onze gemeente hard nodig hebben. Helaas hebben kinderen ook op school last van de bedreigingen in de thuissituatie en wordt hun leren hierdoor belemmerd. Het is niet aan de leerkrachten dit op te lossen, zij moeten zich vooral kunnen richten op de begeleiding van het leren. Wij willen dat er een **sterkere samenwerking** gaat ontstaan tussen leerkrachten op de scholen en hulpverleners vanuit de sociale teams, zodat de ontwikkelingskansen van kinderen beter ondersteund worden, met name in het voortgezet onderwijs.

Het basisonderwijs als vindplaats van kinderen wordt ook vaak aangesproken op haar verantwoordelijkheid kinderen van alles te leren over gezonde voeding, voldoende bewegen en goed burgerschap. We vinden het belangrijk de **school niet te overvragen**, zodat er voldoende aandacht is voor de traditionele schoolvakken die essentieel zijn voor maatschappelijke zelfredzaamheid later.

Het **bieden van toekomstkansen** gebeurt niet alleen in het basisonderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs en bij de overstap naar het mbo (en soms hbo). Helaas zakt de schoolloopbaan van kinderen in achterstandsituaties in de puberteit soms weer in, waardoor wat opgebouwd is op de basisschool weer verloren gaat.

Tegenwoordig zijn er heel veel overbelaste jongeren. Daarom vinden we doorlopende **professionele begeleiding** van belang, waarbij samengewerkt wordt met bijvoorbeeld leraren, de leerplichtambtenaar, de verzuimcoördinator en ouders en ondersteunen we bijvoorbeeld huiswerkklassen, maatjesprojecten of Kans 050. Ook steunen wij initiatieven om op het voortgezet onderwijs beroepen en opleidingen onder de aandacht te brengen die **meer kans op werk** bieden.

Via maatschappelijke stages en projecten **over de grenzen van onze regio** wordt het blikveld van jongeren verruimd en eveneens toekomstkansen vergroot.

Dankzij de PvdA kunnen met ingang van 1 januari 2017 mbo-studenten gebruik maken van de OV-kaart voor studie en stage. We gaan onderzoeken of stichting leergeld of een andere vorm van financiële hulpverlening ook kan voorzien in **leermiddelen voor jongeren in het mbo** die anders beperkt worden in het volgen van een opleiding.

Onderwijs beperkt zich niet tot jongeren, ook **volwassenen** kunnen hun kansen op werk vergroten via het doen van een opleiding. Daarom vinden wij het belangrijk dat mensen in een uitkeringssituatie actief gestimuleerd worden om gebruik te maken van **scholingsvouchers** voor kansrijke opleidingen of van het **Levenlanglerenkrediet** via DUO.

We zoeken de grenzen van de wet op als het gaat om scholen, bijvoorbeeld via het doen van een bbl-opleiding, in combinatie met het hebben van een uitkering.

Voor de PvdA betekent dat, dat:

- we ons inzetten voor de vorming van **integrale kindcentra**.
- **veiligheid** in en rondom de scholen, in wijken en bij verenigingen voor kinderen belangrijk is. Dat gaat zowel om fysieke veiligheid in het verkeer als om persoonlijke en sociaal-maatschappelijke veiligheid. Dit vraagt om goede afstemming tussen professionals, vrijwilligers, ouders, wijkagenten en boa's.
- we **cultuureducatie** in het onderwijs stimuleren.
- we de “gezonde school” stimuleren; in scholen is vooral **gezonde voeding** aanwezig en geldt een zero-tolerance voor het gebruik van prestatieverhogende middelen, roken, drugs en alcohol.
- kinderen in de **eigen buurt** naar school moeten kunnen gaan.
- alle scholen **veilig, goed onderhouden en volledig toegankelijk** zijn. Oók voor leerlingen met een fysieke beperking.
- wij kiezen voor het investeren in **bereikbare en toegankelijke voorzieningen**, zoals het peuterspeelzaalwerk, de scholen en ook de bibliotheek. Op die manier verbeteren we de **lees- en taalvaardigheid**, zorgen we dat kinderen elkaar beter kunnen **ontmoeten** en zetten we in op **voor- en vroegtijdige educatie**.
- wij ons inzetten voor de **betalbaarheid van voorzieningen** als het peuterspeelzaalwerk.
- we in samenwerking met het onderwijs **voortijdig schoolverlaten** voorkomen.
- **vroegtijdige schoolverlaters** actief tegemoet worden getreden.
- we jongeren uit het praktijk- of speciaal onderwijs **begeleiden naar vervolgonderwijs** of naar werken en leren.
- we ons ervoor inspannen dat jongeren niet **onnodig afstromen** qua niveau op het middelbaar onderwijs omdat dit financiering technisch voor de school aantrekkelijk(er) is. Het is van belang het niveau van de leerlingen ten tijde van het basisonderwijs minimaal te behouden. We zien hierin een rol voor de sociale teams en faciliteren waar mogelijk het onderwijs.

Gas-/zoutwinning c.a.

De PvdA is voor gefaseerd afbouwen van gaswinning, tegen nieuwe zoutwinning en tegen grootschalige windparken in de buurt van de bebouwing.

Lokaal geldt daarbij voor de PvdA:

- schadeherstel en versterking moeten **zo min mogelijk belastend** zijn voor onze inwoners en dorpen. Dat betekent snelle afhandeling, duidelijke processen, geen juridisch getouwtrek. Kortom, **zo min mogelijk gedoe**.
- wij zetten ons in om onze inwoners zo veel mogelijk te faciliteren ten tijde van de grote **versterkingsopgaven**. Ook de **leefbaarheid** moet zo min mogelijk lijden onder de opgave.
- dat we de gevolgen van de winning ombuigen naar kansen op het gebied van leefbaarheid. Het **scholenprogramma** geldt daarbij als voorbeeld voor andere nog te starten programma's.
- hoezeer we dat met z'n allen ook willen, per direct stoppen met aardgaswinning kan niet. Bij het werken naar een **einde aan de gaswinning** gelden voor de PvdA de volgende uitgangspunten:
  - er komt een **einde aan de gaswinning** zo snel als technisch verantwoord, veilig en binnen bestaande afspraken mogelijk;
  - samen met andere gemeenten, provincie, bedrijven en anderen maken we werk van het zoeken naar **alternatieven** voor de hoogwaardige werkgelegenheid die verloren gaat door het stoppen van de gaswinning;
  - hoewel het Rijk en de NAM daarbij een bijzondere verantwoordelijkheid hebben, stelt de PvdA Midden-Groningen voor om als regio vooral **zelf het initiatief te nemen** bij het realiseren van die alternatieven. Wachten op en de hand ophouden bij Den Haag blijkt steeds opnieuw (te) weinig op te leveren. **We gaan het zelf doen!**

Leefbaarheid in buurten en dorpen

In het Kompas van de gemeente Midden-Groningen staat beschreven hoe gemeente en inwoners samen verantwoordelijk zijn voor de leefbaarheid van de dorpen. Gemeente en inwoner worden daarin steeds meer **gelijkwaardige partners**. Een uitgangspunt waar we als **PvdA** volledig achter kunnen staan. We zouden daarin zelfs nog wel een stap verder willen gaan. In 2016 heeft de **PvdA** Tweede Kamerfractie samen met de fractie van de ChristenUnie een initiatiefnota opgesteld 'De herovering van de publieke samenleving, naar coöperatief overheidsbestuur'. Daarin wordt gepleit voor meer ruimte en zeggenschap voor de burger. We willen dat al in de planvormingsfase het **perspectief van de burger en zijn zeggenschap** centraal staat.

Dat betekent ook dat we niet meer willen vertellen wat goed voor een dorp of wijk is, maar veel meer in kunnen spelen op de **initiatieven die lokaal zelf ontstaan**. Deze initiatieven moeten vervolgens wel **professioneel en ook financieel ondersteund** kunnen worden. **Dorpencoördinatoren** moeten vanuit de gemeente dorpen en wijken ondersteunen bij het verder brengen van initiatieven. Daarnaast willen we een **leefbaarheidsfonds** en een **cofinancieringsfonds** instellen om initiatieven financieel te ondersteunen. Het leefbaarheidsfonds ondersteunt met name de kleinschalige initiatieven en activiteiten. Met het cofinancieringsfonds kunnen we grote projecten/initiatieven op weg helpen. Met dergelijke steun vanuit de gemeente neemt de kans voor initiatieven toe om ook bijdragen te ontvangen van andere subsidieverstrekkers.

Bij meer verantwoordelijkheid voor dorpen/wijken en inwoners hoort ook **meer zeggenschap**. Dorpen/wijken en inwoners mogen de gemeente uitdagen een **publieke taak met bijbehorende budgetten aan hen over te dragen**. Als mensen er in slagen gezamenlijk een publieke taak te organiseren, heeft het als voordeel dat het zo goed mogelijk aansluit bij de behoefte van de gebruikers. Als het gaat om voorzieningen, hebben dorpen/wijken een recht op overname wanneer sluiting vanuit de gemeente aan de orde is. Een dorp of wijk kan kiezen een voorziening over te nemen mits daar een sluitende exploitatie aan ten grondslag ligt. Bij dit alles geldt maatwerk. We sluiten aan bij de behoefte en energie die er is in een dorp of wijk.

Openbare ruimte

In de afgelopen jaren is er voor gekozen om fors te bezuinigen op het onderhoud van de **openbare ruimte**. Een keuze waar de **PvdA** nog altijd achter staat. Als we moeten kiezen tussen extra geld voor onderhoud van groen of voor meer geld voor de wijkverpleegkundige en haar collega's dan kiest de **PvdA** voor mensen. Dit neemt niet weg dat bezuinigingen op het onderhoud van groen en wegen zichtbaar zijn en tot onvrede leiden bij een flink aantal inwoners.

Extra middelen om hierin verbetering aan te brengen zijn niet zomaar beschikbaar. Ook in de nieuwe gemeente Midden-Groningen zullen **keuzes** gemaakt moeten worden.

De PvdA wil dat de gemeente **samen met inwoners van buurten en dorpen** die keuzes maakt. Keuzes over de inzet van het geld en keuzes over wat een buurt of dorp zelf wil en kan doen om de eigen omgeving schoon en netjes te houden, maken we samen.

Bij de (her)inrichting van nieuwe openbare ruimte maken we **duurzame keuzes**. Keuzes waarbij onderhoud niet alleen efficiënt, maar ook **milieuvriendelijk** is.

Hoewel de PvdA vindt dat de kwaliteit van de openbare ruimte overal aanvaardbaar moet zijn, zijn er ook **visitekaartjes**. In de centra van onze dorpen wordt extra aandacht besteed aan de uitstraling van de openbare ruimte.

Sport/accommodaties (herstructurering)

Sport en bewegen is voor de PvdA altijd een belangrijk thema geweest. Voldoende sportvoorzieningen, een bloeiend verenigingsleven en goede faciliteiten voor individuele sporters zijn belangrijke randvoorwaarden voor een leefbare samenleving. Sporten en bewegen is niet alleen gezond, maar is ook een voor velen prettige en laagdrempelige manier om mee te doen in de samenleving en geeft vooral de jeugd de kans zich als mens te vormen. Nog altijd bewegen te veel mensen niet of veel te weinig. Een belangrijke zorg voor de PvdA Midden-Groningen.

Om de belangrijke rol van sport in onze lokale samenleving te behouden en te versterken zet de PvdA de komende periode de volgende accenten:

- het **stimuleren van sport en bewegen** zetten we voort en wordt geïntensiveerd;
- dit doen we onder andere door de inzet van **buurtsportcoaches** en **combinatiefunctionarissen** te behouden en waar mogelijk te intensiveren;
- zoals al werd aangegeven bij de onderwerpen armoede en jeugd wil de PvdA de huidige mogelijkheden voor **financiële ondersteuning** bij het sporten (jeugdsportfonds, bijzondere bijstand) minimaal behouden en waar mogelijk vergroten;
- de samenwerking met het **basisonderwijs** bij het bevorderen van sporten en bewegen onder kinderen willen we intensiveren;
- de PvdA vindt het belangrijk dat elk kind **leert zwemmen**. Niet overal in Midden-Groningen wordt schoolzwemmen aangeboden. Leren zwemmen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van ouders. Er moet echter wel een goede achtervangregeling zijn voor kinderen die geen zwemvaardigheden opdoen, bijvoorbeeld doordat ouders hiervoor de middelen niet hebben.

In Midden-Groningen zijn ruim voldoende **sportfaciliteiten** beschikbaar. Wat de PvdA betreft blijft dit zo, al kan de **intensiteit van het gebruik** van sommige voorzieningen veel beter. We zien steeds vaker dat sportverenigingen het moeilijk hebben hun hoofd boven water te houden, zowel financieel als bestuurlijk. Ook zijn er steeds meer individuele sporters die geen of maar beperkt gebruik maken van collectieve sportvoorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan hardlopers die aan een park, fietspad of de openbare weg voldoende hebben. De PvdA is voorstander van veel meer ruimte voor de beheerders van onze sportvoorzieningen om deze efficiënt en creatief te exploiteren. Niet in de eerste plaats om de voorzieningen zo goedkoop mogelijk te beheren. De PvdA wil er ruimte voor geven om meer met onze sportvoorzieningen te doen en om sneller in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de sportwereld zonder eerst de vaak langzame ambtelijke molens te doorlopen.

Gezien deze ontwikkelingen zet de PvdA de komende periode in op:

- het **stimuleren en ondersteunen** van sportverenigingen die samen willen werken, zowel onderling als met andere onderdelen van de samenleving.

- voorbeelden als het “Open Sportpark” in Sappemeer, waarbij sportvoorzieningen worden **opengesteld voor anderen dan de vaste gebruikers**, wil de PvdA ook graag op andere plekken realiseren.
- het op orde houden van **onderhoud** van onze sportvoorzieningen. Waar mogelijk wordt onderhoud gecombineerd met investeringen in **duurzaamheid en energiebesparing**. Dat is beter voor het milieu en draagt bij aan lagere lasten voor sportverenigingen.
- het instellen van een **onderhoudsfonds voor sportverenigingen** waarop verenigingen een beroep kunnen doen bij grote onderhoudsinvesteringen.
- het meer aandacht besteden aan **eenvoudige sportvoorzieningen in de openbare ruimte en aan wandel-, loop- en fietsroutes in de openbare ruimte** om individuele sporters tegemoet te komen.

Kunst en Cultuur

Cultuur gaat over wie we zijn en wie we kunnen zijn, waar we vandaan komen en naartoe gaan en over onze drijfveren en motieven. Cultuur is belangrijk voor de **leefbaarheid** in dorpen, buurten en wijken. Cultuur kent een grote **verscheidenheid**. Voor onze gemeente gaat het onder andere om bibliotheken, de muziekscholen, cultuur- en poppodia, de musea, cultuureducatie en alle andere vormen van culturele uitingen. Juist voor de **PvdA** is het altijd belangrijk geweest dat alle vormen van cultuur **toegankelijk en betaalbaar** zijn voor iedereen en dat **elke cultuuruiting van waarde is**.

Elke gemeente heeft, naast de regionale omroep, zijn eigen lokale omroep, vaak gerund door vrijwilligers. Wij vinden het tot stand komen van één **gezamenlijke omroep** in onze nieuwe gemeente van belang.

De **creatieve industrie** is een sector die door denkracht te delen en innovaties voor een breder publiek toegankelijk te maken kan bijdragen aan **(sociale) innovatie**. Juist bij de aanvang van innovatieprocessen hebben creatieve ondernemers de overheid vaak nodig om een rol te krijgen. De inbreng van deze sector dient net als de inbreng van andere actoren fatsoenlijk beloofd te worden.

De **Culturele Compagnie** pleit in haar manifest voor harmonisatie in het erfgoedbeleid van de nu nog drie afzonderlijke gemeenten, omdat erfgoed door de huidige gemeenten nog te verschillend gewaardeerd wordt. We beschikken over prachtige parels, die we structureel van een gezonde financiële basis zouden moeten voorzien, zodat inwoners én toeristen kennis kunnen nemen van onze rijke cultuurhistorie en hier optimaal van kunnen genieten. De **PvdA** onderschrijft deze aanbeveling.

Voor de **PvdA** betekent dit, dat:

- wij blijven investeren in de **culturele voorzieningen** in onze gemeente en willen deze behouden in het kader van leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente.
- wij **culturele activiteiten** in dorpen en wijken belangrijk vinden.
- wij, in wijken en op die plekken waar deelname aan culturele activiteiten niet vanzelfsprekend is, de bewoners **actief aansporen**.
- wij **cultuureducatie** voor kinderen en jongeren hoog op de agenda plaatsen. Zoals aangegeven bij de onderwerpen armoede en jeugd houden wij cultuureducatie toegankelijk en betaalbaar.
- wij de **bibliotheek** als laagdrempelige ontmoetings- en leerplaats zien. Dat betekent dat er in bibliotheken een bijdrage geleverd wordt aan de bestrijding van analfabetisme en laaggeletterdheid, er allerlei vormen van informatie te vinden zijn en er permanent open wifi-verbindingen zijn.
- wij de **muziekschool** allang niet meer zien als een zelfstandig gebouw.
- wij **samenwerking** tussen culturele voorzieningen en het onderwijs belangrijk vinden.
- **cultureel erfgoed** moet worden behouden voor volgende generaties. Kennis over ons culturele erfgoed helpt jongeren bij het vinden van hun identiteit.

- culturele instellingen bij voorkeur zelf actief op zoek gaan naar bronnen van financiering. Wij stimuleren **cultureel ondernemerschap**.
- wij **amateurkunst** waarderen en stimuleren.
- wij **jonge startende kunstenaars** in hun bestaan als zzp'er willen ondersteunen. Dat kan onder andere door hen te helpen bij het zoeken naar publiek of private financiering en door regelgeving te vereenvoudigen.
- wij de diensten van bedrijven en zzp'ers in de creatieve sector naar waarde belonen en geen gunsten vragen, die je ook niet 'aan de bakker' zou vragen.

Duurzaamheid

Op weg naar een duurzame samenleving

Duurzaamheid is een thema dat nogal eens onderhevig lijkt aan de mode, maar de trend is onmiskenbaar. Niet alleen willen steeds meer mensen dat er aandacht besteed wordt aan een duurzame samenleving, het moet ook gewoon.

Althans, de PvdA in Midden-Groningen blijft op dat punt geloven in de objectiviteit van de wetenschap. Anders dan bijvoorbeeld de Amerikaanse president vindt de PvdA Midden-Groningen dat duurzaamheid meer dan in het verleden uitgangspunt moet zijn voor alle beslissingen die genomen worden. Beslissingen over woningbouw, economie, energie, afvalinzameling of over hoe de gemeente samen met inwoners omgaat met zijn openbare ruimte.

Energietransitie

Meer dan waar ook in Nederland worden de Groningers geconfronteerd met de gevolgen van hoe we tot op heden met energie omgaan. Het gebruik van aardgas uit de Groninger bodem heeft een enorme impact op ons allemaal, op onze huizen, onze scholen en werkplekken. Dit benadrukt des te meer de noodzaak om alles in te zetten op nieuwe vormen van energie.

De PvdA kiest voor geleidelijke transitie naar nieuwe energievormen en wil op lokaal niveau meer regie en ruimte voor verschillende initiatieven, waarbij ook de lokale bevolking meer profijt en invloed heeft.

Bij die omslag zijn uitgangspunten voor de PvdA:

- Iedereen is verantwoordelijkheid voor de energietransitie. Voor de gemeente Midden-Groningen betekent dit zo snel en zo veel mogelijk overstappen op duurzame energie voor gemeentelijke gebouwen, voertuigen, openbare verlichting etc.
- Bij nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen is '0 op de meter' uitgangspunt.
- Bij andere bouwinitiatieven stelt de gemeente de strengst mogelijke eisen aan de energieprestatie binnen de kaders van de wet.
- Uitgangspunt bij in de toekomst nog te ontwikkelen woningbouwgebieden is dat er geen gasleiding wordt aangelegd.
- De gemeente geeft ruimte aan initiatieven voor het duurzaam produceren van energie zoals warmtenetten, zonne-energie, aardwarmte en kleinschalige windenergie.
- De voorkeur gaat daarbij uit naar kleinschalige initiatieven die vanuit de eigen samenleving ontstaan zoals de postcoderoos in Zuidbroek, Grunneger Power en Duurzaam Duurswold.
- De PvdA is zich er van bewust dat dit niet genoeg zal zijn en dat ook grootschalige initiatieven voor duurzame energie steun verdienen.
- Bij zowel klein- als grootschalige initiatieven zijn draagvlak in de omgeving en mogelijkheden voor onze inwoners om mee te profiteren belangrijke uitgangspunten.
- Voor zover financieel haalbaar ondersteunt Midden-Groningen bewoners die collectief de energieuishouding van hun woningen willen verbeteren.

- De gemeente Midden-Groningen maakt als **toezichthouder** op bedrijven werk van de wettelijke verplichting om duurzaamheidsmaatregelen met een **terugverdientijd van vijf jaar** ook daadwerkelijk te nemen.

Omgaan met afval

De hoeveelheid afval die de Nederlandse samenleving produceert is nog altijd erg groot. Op dit moment wordt door het rijk gewerkt aan het LAP3 (**Landelijk Afvalbeheerplan**) voor de periode 2017-2023 met doorkijk naar 2029. Naast scherpere doelen ten aanzien van de hoeveelheid afval zijn belangrijke uitgangspunten in dat plan dat er meer ruimte komt om te experimenteren met innovatieve technieken en het aansluiten bij het Programma Circulaire Economie. Een ander belangrijk uitgangspunt in LAP3 blijft dat scheiding aan de bron in veel gevallen de voorkeur verdient.

De **PvdA** in Midden-Groningen kiest bij het formuleren van nieuw afvalbeleid de volgende uitgangspunten:

- Afvalbeleid begint bij **streven naar minder afval**.
- Midden-Groningen sluit aan bij de beweging naar een **circulaire economie** en hanteert dit uitgangspunt ook bij nieuw afvalbeleid. Dit houdt in dat we ons in eerste instantie richten op het **verminderen van afval en hergebruik van materialen**.
- We passen **nieuwe ontwikkelingen** bij inzameling en verwerking van afval toe als die betere resultaten opleveren tegen aanvaardbare kosten.
- De **PvdA** Midden-Groningen omarmt daarbij de ruimte om te **experimenteren** van LAP3.
- De **PvdA** geeft ruimte aan de samenleving als die bij wil dragen aan bijvoorbeeld **vermindering van afval of het opruimen van zwerfvuil**.
- Het principe **“de vervuiler betaalt”** blijft voor de **PvdA** uitgangspunt voor afvalinzameling.
- Voor belangrijke recyclebare afvalstromen (zoals papier, glas, textiel en plastic) blijft **scheiding door de inwoners** thuis het uitgangspunt (scheiding aan de bron)
- De **PvdA** staat open voor **(nieuwe) inzamelingsvormen** die betere resultaten opleveren op het gebied van afvalscheiding en het uitgangspunt **“de vervuiler betaalt”** overeind laten.
- Voor de aanlevering van **grofvuil** wordt gezocht naar een eerlijke kostenverdeling die rekening houdt met de draagkracht van individuen, het principe dat de vervuiler betaalt en de wens om dumping van grofvuil in openbaar gebied te voorkomen.

Werk en economie

De PvdA is de partij van **werk**. Ook lokaal willen we bijdragen aan goed werk voor iedereen.

In het Kompas van de gemeente Midden-Groningen staat het voornemen benoemd samen met bedrijven, zzp-ers, werknemers, onderwijs- en kennisinstellingen aan de slag te gaan met een **lokale agenda die betekenisvolle impulsen geeft aan de economie van de toekomst**. Deze aanpak onderschrijven we in dit verkiezingsprogramma. De gemeente Midden-Groningen kent grote uitdagingen op het gebied van werk en economie. In vergelijking met andere regio's is er relatief weinig werkgelegenheid en er is geen goede aansluiting tussen aanbod en vraag van werk. Veel mensen hebben moeite een baan te vinden en tegelijkertijd zijn er veel werkgevers die juist het geschikte personeel niet kunnen krijgen. Dit vraagstuk moeten we samen met genoemde partners aanpakken. De gemeente kan hier de **verbindende partner** zijn.

In de gemeente Midden-Groningen moeten **bedrijven** zich graag willen vestigen. Als gemeente moeten we dit goed **faciliteren**. Dit vertaalt zich in zaken als het organiseren van goede vergunningprocedures, het adviseren van ondernemers via het ondernemersloket, het adviseren door het Bedrijf voor werk, re-integratie en inkomen (verder: BWRI) in personeelsvraagstukken tot het organiseren van ondernemersbijeenkomsten waarmee we het netwerk tussen ondernemers en overheid versterken. Van ondernemers vragen we daarbij ook iets terug: **maatschappelijke betrokkenheid**. We verwachten van ze dat ze inspanningen verrichten om ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van leer/werkplekken. Vanuit het gemeentebestuur willen we hierin actief bijdragen door werkbezoeken te brengen bij bedrijven, altijd samen met medewerkers van het BWRI om bedrijven direct voor te kunnen lichten over wat er mogelijk is.

Nieuwe kansen liggen er in de ontwikkeling van de **vrijtijdseconomie**. De gemeente Midden-Groningen onderscheidt zich binnen de provincie door het **waterrijke gebied** in combinatie met veel **natuur**, wat goed is ontsloten door een **netwerk van wandel- en fietspaden**. Daarnaast is er veel te zien op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. De **Fraeylemaborg, het Schildmeer met 't Roegwold en het Zuidlaardermeer** met daaromheen prachtige natuur zijn parels in ons gebied. De nabijheid van de stad Groningen biedt ook kansen om mensen naar het gebied te trekken. Ondernemers en instellingen op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme hebben elkaar op dit vlak al redelijk goed gevonden en werken samen binnen de culturele compagnie en een aantal partijen werken ook samen aan een **gebiedsmarketingplan**. De PvdA wil bijdragen aan een verdere **intensivering** van deze samenwerking. Samen met deze partijen willen we werken aan het **toeristische profiel** van onze gemeente. Het gaat daarbij om promotie, ondersteuning van activiteiten en het actief verbinding zoeken met partijen die onze ambities kunnen versterken zoals de provincie, Staatsbosbeheer en Marketing Groningen.

Als het gaat om de **toeristische infrastructuur** is de basis aan voet- en fietspaden redelijk op orde, maar waar nodig zijn we bereid kleine investeringen te doen die bijdragen aan de ontwikkeling van de toeristische sector. Op het gebied van vaarrecreatie kunnen we de potentie van ons merengebied nog beter benutten. Met onder meer partijen als het Routebureau Groningen willen we meer bekendheid geven aan de mogelijkheden die ons gebied biedt als het gaat om vaarroutes. Ook willen we onderzoeken welke infrastructurele maatregelen kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het merengebied. Dit kunnen we niet alleen. We zullen moeten proberen andere partijen zoals de provincie te binden aan onze ambitie.

De PvdA pleit daarbij voor:

- het **stimuleren van innovatieve bedrijven**, gericht op duurzaamheid, energietransitie en werkgelegenheid.
- het verbeteren van **wandel- en fietsroutes** rondom onze meren.
- meer **speelvoorzieningen** aan de oevers van de meren.
- het beter bekend maken van de mogelijkheden van **toerisme in Midden-Groningen**.
- het in het algemeen versterken van **fiets- en wandelknooppunten** in Midden-Groningen.

Dienstverlening/deregulering

De PvdA maakt zich sterk voor een **administratieve lastenvermindering**. We stemmen ons beleid zoveel als mogelijk af opdat er **geen onnodige processen** ontstaan. We integreren bijvoorbeeld miniregelingen zoveel als mogelijk in één regeling en in één aanvraagformulier. We hebben aandacht voor het **onnodig en/of dubbel uitvragen van informatie** aan onze burgers.

We staan voor een **snelle, kwalitatief goede afhandeling** van aanvragen, verzoeken, klachten en bezwaren. De **wettelijke afhandeltermijnen** gelden hierbij als maximaal.

We **ondersteunen burgers** in hun vraagformulering, denken integraal mee en stellen de burger centraal. Intern schuiven we de vraag door, maar nooit de klant.

We werken als gemeente en dus zeker ook als gemeenteraad **van buiten naar binnen**; we laten ons leiden door de samenleving en niet door onze eigen ideeën. We zoeken altijd naar de **vraag achter de vraag**. We **faciliteren ideeën en initiatieven** in plaats van dat we ze eenzijdig bedenken en opleggen aan onze bewoners.

Volkshuisvesting

De bevolking in Midden-Groningen zal de komende jaren naar verwachting licht krimpen, de mate waarin verschilt per dorp. De kwaliteit van met name de **sociale huurvoorraad** en een deel van de **goedkope particuliere woningvoorraad** is niet meer zoals we dat willen. Het zijn kleine woningen, met hoge energielasten en matig onderhoud. Er zijn voldoende goedkope huurwoningen, maar de **kwaliteit** kan beter. Het aantal woningen kan in de toekomst geleidelijk omlaag als de verhouding tussen vraag en aanbod die ontwikkeling logisch maakt. Er moeten altijd voldoende huurwoningen in de sociale sector beschikbaar zijn om aan de vraag op lange termijn te kunnen voldoen.

De **PvdA** kiest voor:

- behoud van voldoende **sociale huurwoningen**.
- **evenwicht** op de woningmarkt ten behoeve van de sociale structuur.
- daar waar nodig doorgaan met **slopen, vervangen en verbeteren** van de sociale huurvoorraad.
- stimuleren van maatregelen om **kwaliteit** van goedkope particuliere koopwoningen te verbeteren.
- “0 op de meter”: Bij alle plannen staan **aardbevingsbestendig en duurzaam bouwen** voorop.
- ruimte bieden voor initiatieven van particulieren gericht op het bieden van **mantelzorg**, bijvoorbeeld de bouw van kangoeroewoningen.
- stimuleren van het maken van plannen voor invulling/vervanging van zgn. **rotte kiezen op karakteristieke plekken**.
- gefaseerde ontwikkeling van **nieuwbouwlocaties** voor koopwoningen, ook voor starters.
- **startersleningen**.
- **blijversleningen** voor ouderen.